

บทที่ 3

วิธีการดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่อง ของเล่นพื้นบ้านกับพัฒนาการเด็กปฐมวัย กรณีศึกษา : ชุมชนผู้อุ้บ้านสา ตำบลคลองขาม อำเภอยางตลาด จังหวัดกาฬสินธุ์ ครั้งนี้ เป็นการวิจัยแบบผสมวิธี (Mixed Methodology) โดยมีวิธีดำเนินการวิจัยดังนี้

1. กลุ่มเป้าหมาย
2. ระเบียบวิธีวิจัย
3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
4. การเก็บรวบรวมข้อมูล
5. การจัดกระทำข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูล
6. สถิติในการวิเคราะห์ข้อมูล

ซึ่งผู้วิจัยจะได้กล่าวถึงระเบียบวิธีการศึกษาตามลำดับขั้นตอน ดังรายละเอียดต่อไปนี้

กลุ่มเป้าหมาย

ในการวิจัยครั้งนี้ผู้ให้ข้อมูลประกอบด้วย ประชาชนชาวบ้าน นักเรียนและผู้มีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา จำนวน 31 คน มีดังนี้

1. ประชาชนชาวบ้านในชุมชนชาวผู้อุ้บ้านสาที่มีความรู้เกี่ยวกับอัตลักษณ์ วัฒนธรรมของเล่นพื้นบ้านเป็นอย่างดี จำนวน 5 คน ได้แก่

1.1 นายทฤษ ภูชะหาร บ้านเลขที่ 37 บ้านสา ตำบลคลองขาม อำเภอยางตลาด จังหวัดกาฬสินธุ์ อายุ 74 ปี

1.2 นายการ ภูนารี บ้านเลขที่ 43 บ้านสา ตำบลคลองขาม อำเภอยางตลาด จังหวัดกาฬสินธุ์ อายุ 71 ปี

1.3 นางหา ภูถาดถม บ้านเลขที่ 126 บ้านสา ตำบลคลองขาม อำเภอยางตลาด จังหวัดกาฬสินธุ์ อายุ 73 ปี

1.4 นางสาวสดี ภูนารี บ้านเลขที่ 267 บ้านสา ตำบลคลองขาม อำเภอยางตลาด จังหวัดกาฬสินธุ์ อายุ 66 ปี

1.5 นายสวน ภูผายาง บ้านเลขที่ 223 บ้านสา ตำบลคลองขาม อำเภอยางตลาด จังหวัดกาฬสินธุ์ อายุ 78 ปี

2. ผู้มีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาเป็นตัวแทนของชุมชนหมู่บ้านสา จำนวน 8 คน
ได้แก่

- 2.1 นายทองคำ ภูจัตุ ประธานคณะกรรมการสถานศึกษา
- 2.2 นายบุญพัก ภูยางสิม รองประธานคณะกรรมการสถานศึกษา
- 2.3 นายไพศาล มะลาวัน ผู้ใหญ่บ้านสา หมู่ที่ 7
- 2.4 นายกัณฑ์ อาจดวงดี ผู้ใหญ่บ้านสา หมู่ที่ 14
- 2.5 นายทัมใจ ภูถ้ำแก้ว ผู้ใหญ่บ้านสา หมู่ที่ 17
- 2.6 นางถึง นามวงสา ผู้ปกครองนักเรียน
- 2.7 นายประหัย ภูยางสิม ผู้ทรงคุณวุฒิ
- 2.8 นายม้วน ภูนารี ศิษย์เก่าโรงเรียนบ้านสาวิทยาสรรพ์

3. นักเรียนชั้น อนุบาลปีที่ 1 โรงเรียนบ้านสาวิทยาสรรพ์ จำนวน 18 คน

4. ประเด็นการวิจัย

- 4.1 ศึกษาภูมิปัญญาท้องถิ่นเกี่ยวกับของเล่นพื้นบ้านสำหรับเด็กปฐมวัย
- 4.2 การออกแบบการจัดประสบการณ์สำหรับเด็กปฐมวัยด้วยของเล่นพื้นบ้าน
- 4.3 พัฒนาการของเด็กปฐมวัยหลังการจัดประสบการณ์ด้วยของเล่นพื้นบ้าน

ระเบียบวิธีวิจัย

ผู้วิจัยใช้วิธีแบบผสมวิธี (Mixed Methodology) ซึ่งเป็นการวิจัยที่ผสมผสานวิธีคิดและระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพและเชิงปริมาณเข้าด้วยกันซึ่งใช้วิธีการประชุม สังเกต และสัมภาษณ์ในการเก็บรวบรวมข้อมูล และข้อมูลส่วนหนึ่งเป็นเชิงปริมาณ พัฒนาการเด็กปฐมวัยเพื่ออธิบายปรากฏที่เกิดขึ้น ทั้งนี้เพื่อให้สามารถนำผลการวิจัยครั้งนี้สามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้จริงในสังคมแห่งการเรียนรู้ระหว่าง โรงเรียนกับชุมชน และผู้วิจัยได้กำหนดขั้นตอนการวิจัยเป็น 3 ขั้นตอน ดังนี้

1. ภูมิปัญญาท้องถิ่นเกี่ยวกับของเล่นพื้นบ้านในชุมชนหมู่บ้านสา
  - 1.1 การสำรวจชุมชนหมู่บ้านสา
  - 1.2 ของเล่นพื้นบ้านในชุมชนหมู่บ้านสา
  - 1.3 แผนที่ความรู้ของเล่นพื้นบ้านชุมชนหมู่บ้านสา
2. ออกแบบการจัดประสบการณ์สำหรับเด็กปฐมวัยด้วยของเล่นพื้นบ้าน
  - 2.1 วิเคราะห์สาระสำคัญในหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2546
  - 2.2 วิเคราะห์คุณลักษณะของเล่นพื้นบ้านในชุมชนหมู่บ้านสา

- 2.3 คัดเลือกของเล่นพื้นบ้านในชุมชนหมู่บ้านสาที่เข้ากับเด็กปฐมวัย
- 2.4 การเตรียมความพร้อมในการจัดประสบการณ์ด้วยของเล่นพื้นบ้าน
- 2.5 การจัดประสบการณ์ด้วยของเล่นพื้นบ้าน
3. ประเมินพัฒนาการเด็กปฐมวัยหลังการจัดประสบการณ์ด้วยของเล่นพื้นบ้าน
  - 3.1 ด้านร่างกาย
  - 3.2 ด้านอารมณ์-จิตใจ
  - 3.3 ด้านสังคม
  - 3.4 ด้านสติปัญญา

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ บันทึกการประชุม,แบบสัมภาษณ์ แบบสังเกต แบบมีส่วนร่วม และแบบประเมินพัฒนาการเด็กปฐมวัย ดังนี้

1. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ผู้วิจัยได้กำหนดเครื่องมือในการวิจัย ดังนี้

1.1 บันทึกการประชุม ใช้สำหรับบันทึกการประชุมร่วมกับบุคคลผู้มีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา ปราชญ์ชาวบ้าน ในการประชุมเพื่อหาแนวทางศึกษาภูมิปัญญาเกี่ยวกับของเล่นพื้นบ้านสำหรับเด็กปฐมวัย

1.2 แบบสัมภาษณ์ ใช้สัมภาษณ์ปราชญ์ชาวบ้าน ผู้มีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา และนักเรียนเรื่องของเล่นพื้นบ้านกับการพัฒนาเด็กปฐมวัย

1.3 สังเกตแบบมีส่วนร่วม ใช้สังเกตขั้นตอนการทำของเล่นพื้นบ้าน ด้านขั้นเตรียมวัสดุ – อุปกรณ์ ด้านขั้นตอนการทำ ด้านวิธีเล่น

1.4 แบบประเมินพัฒนาการเด็กปฐมวัยใช้เป็นเกณฑ์การประเมินพัฒนาการหลังการเล่นของเล่นพื้นบ้าน

2. การสร้างและการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

ในการสร้างแบบบันทึกการประชุม แบบสัมภาษณ์ แบบสังเกต และแบบประเมินพัฒนาการเด็กปฐมวัย จะได้กล่าวถึงขั้นตอนวิธีการสร้างและการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือตามลำดับ ดังนี้

2.1 การสร้างแบบบันทึกการประชุม มีลำดับขั้นตอนการสร้าง ดังนี้

2.1.1 ศึกษารูปแบบการบันทึกการประชุมจากเอกสารหนังสือระเบียบงานสารบรรณ

2.1.2 จัดทำรูปแบบการบันทึกการประชุม นำเสนอรูปแบบต่อผู้มีความรู้และประสบการณ์เพื่อขอคำแนะนำเพิ่มเติมในการปรับปรุงแก้ไขให้เหมาะสมกับการใช้

2.1.3 ศึกษาวิธีการจดบันทึกการประชุมจากผู้อำนวยการ โรงเรียนบ้านสาวิทยา สรรพ์หรือเลขานุการที่ประชุมโรงเรียน เพื่อนำหลักการ วิธีการสรุปความ , การบันทึก, ขั้นตอนการบันทึกไว้เป็นแนวปฏิบัติในการบันทึกการประชุมในสถานการณ์จริง

2.1.4 ฝึกทดลองการบันทึกการประชุมลงในแบบฟอร์มเพื่อศึกษาสภาพปัญหาและหาแนวทางแก้ปัญหาของแบบฟอร์มและผู้บันทึก

2.1.5 นำแบบฟอร์มบันทึกการประชุมที่ได้ปรับปรุงแก้ไขให้สมบูรณ์แล้วไปบันทึกการประชุมกลุ่มย่อยเกี่ยวกับของเล่นพื้นบ้านสำหรับเด็กปฐมวัย

2.2 การสร้างแบบสัมภาษณ์ มีลำดับขั้นตอนในการสร้าง ดังนี้

2.2.1 ศึกษาวัตถุประสงค์ของงานวิจัย เกี่ยวกับเนื้อหา วิธีการศึกษาเพื่อกำหนดขอบเขตเนื้อหาการสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง

2.2.2 ศึกษารูปแบบสัมภาษณ์ของ ทศนีย์ นาคคุณทรง (2549 : 75-77) ที่ใช้เก็บรวบรวมข้อมูลงานวิจัยเรื่อง วรรณกรรมพื้นบ้านอีสานกับการพัฒนาเด็กปฐมวัย

2.2.3 ศึกษาหลักและวิธีการสร้างเครื่องมือแบบสัมภาษณ์ของ ทศนีย์ นาคคุณทรง (2549 : 37 - 38)

2.2.4 กำหนดประเด็นเนื้อหาในการสัมภาษณ์ให้สัมพันธ์กับวัตถุประสงค์ในการวิจัย สร้างแบบสัมภาษณ์แบบเจาะลึกปราชญ์ชาวบ้านด้านของเล่นพื้นบ้าน แบ่งเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ให้สัมภาษณ์ ประกอบด้วย ชื่อ – สกุล วุฒิการศึกษาและอาชีพ .

ตอนที่ 2 ประเด็นในการสัมภาษณ์ ดังนี้

1. ประวัติครณศึกษา
2. ชื่อของเล่นพื้นบ้าน/ความเป็นมา/ความเชื่อ/คุณค่า/ประโยชน์

ในการเล่น

2.2.5 สร้างแบบสัมภาษณ์ตามรูปแบบที่เหมาะสมและกำหนดประเด็นเนื้อหา ภาษา การตั้งคำถาม จัดเป็นรูปแบบที่สมบูรณ์

2.2.6 นำแบบสัมภาษณ์เสนอผู้เชี่ยวชาญพิจารณา นำแบบสัมภาษณ์ที่พิมพ์เสร็จแล้วเสนอผู้เชี่ยวชาญพิจารณา ตรวจสอบรูปแบบเนื้อหา ภาษาวิจัย สถิติ การวัดและประเมินผล เพื่อขอคำแนะนำในการปรับปรุงแบบสัมภาษณ์ให้มีความถูกต้อง และสมบูรณ์ ผู้เชี่ยวชาญประกอบด้วย

1) นายบรรจง สุคนธาดี วุฒิการศึกษา กศ.ม สาขาการบริหารการศึกษา ผู้อำนวยการชำนาญการพิเศษ โรงเรียนบ้านสาวิทยาสรณ์ อำเภอยางตลาด จังหวัดกาฬสินธุ์ ผู้เชี่ยวชาญด้านเนื้อหา

2) นายอำคา แสงงาม วุฒิการศึกษา ศศ.ม. สาขาไทยคดีศึกษา ปร.ค. สาขาวัฒนธรรมศาสตร์ (เน้นมนุษย์) ครูชำนาญการพิเศษ โรงเรียนบ้านกู่กาสิงห์ อำเภอเกษตรวิสัย จังหวัดร้อยเอ็ด ผู้เชี่ยวชาญด้านภาษา

3) นายประสงค์ สกุลขันธ์ วุฒิการศึกษา กศ.ม สาขาวิจัยทางการศึกษา ครูชำนาญการ โรงเรียนบ้านแกววิทยาคม อำเภอยางตลาด จังหวัดกาฬสินธุ์ ผู้เชี่ยวชาญด้านการวิจัย

4) นางรัชก โภธิสว วุฒิการศึกษา ศษ.ม. สาขาประเมินผลทางการศึกษา ครูชำนาญการ โรงเรียนบ้านแกววิทยาคม อำเภอยางตลาด จังหวัดกาฬสินธุ์ ผู้เชี่ยวชาญด้านการวัดและประเมินผล

5) นางสาวสุกัญญา ภูผิวโลก วุฒิการศึกษา ศษ.ม. สาขาหลักสูตรและการสอน ครูชำนาญการ โรงเรียนบ้านแกววิทยาคม อำเภอยางตลาด จังหวัดกาฬสินธุ์ ผู้เชี่ยวชาญด้านการจัดการเรียนการสอน

2.2.7 นำแบบสัมภาษณ์ไปทดลองใช้กับผู้ปกครองที่ไม่ใช่ปราชญ์ชาวบ้าน เพื่อหาแนวทางแก้ไขสภาพปัญหาในการปรับปรุงให้มีความสมบูรณ์เพิ่มขึ้น

2.2.8 แก้ไขปรับปรุงและจัดพิมพ์แบบสัมภาษณ์เพื่อเตรียมนำไปใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลต่อไป

2.3 การสร้างแบบสังเกต มีลำดับขั้นตอนในการสร้าง ดังนี้

2.3.1 ศึกษาวัตถุประสงค์ของงานวิจัยเกี่ยวกับเนื้อหา วิธีการศึกษาเพื่อกำหนดขอบเขตการใช้เครื่องมือการสังเกต

2.3.2 ศึกษารูปแบบการสังเกตของ ทศนีย์ นาคคุณทรง (2549 : 78 – 79) ที่ใช้เก็บรวบรวมข้อมูลงานวิจัยเรื่อง วรรณกรรมพื้นบ้านอีสานกับการพัฒนาเด็กปฐมวัย

2.3.3 ศึกษาหลักและวิธีการสร้างเครื่องมือแบบสังเกตของ ทศนีย์ นาคคุณทรง (2549 : 36) เพื่อเป็นแนวทางในการสร้างแบบสังเกตในการเก็บรวบรวมข้อมูล

2.3.4 กำหนดประเด็นเนื้อหาในการสังเกตให้สัมพันธ์กับวัตถุประสงค์ของการวิจัย

2.3.5 สร้างและพิมพ์แบบสังเกตตามรูปแบบที่เหมาะสม และกำหนดประเด็นเนื้อหาจัดเป็นรูปแบบที่สมบูรณ์

2.3.6 นำแบบสังเกตที่พิมพ์เสร็จแล้วเสนอผู้เชี่ยวชาญพิจารณา ตรวจสอบรูปแบบเนื้อหา ภาษาวิจัย สถิติ การวัดและประเมินผล เพื่อขอคำแนะนำในการปรับปรุงแบบสังเกตให้มีความถูกต้อง และสมบูรณ์ ผู้เชี่ยวชาญชุดเดิม

2.3.7 นำแบบสังเกตไปทดลองใช้กับผู้ปกครองนักเรียนที่ไม่ใช่ปราชญ์ชาวบ้าน เพื่อหาแนวทางแก้ไขสภาพปัญหาในการปรับปรุงให้มีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น

2.3.8 แก้ไขปรับปรุงและจัดพิมพ์แบบสังเกตเพื่อเตรียมนำไปใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลต่อไป

2.4 แบบประเมินพัฒนาการเด็กปฐมวัย

2.4.1 ศึกษาการประเมินพัฒนาการเน้นการประเมินครอบคลุมพัฒนาการทั้ง 4 ด้าน คือ ด้านร่างกาย ด้านอารมณ์ – จิตใจ ด้านสังคม และด้านสติปัญญา โดยสังเคราะห์จากหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2546 และมาตรฐานการศึกษาปฐมวัย ทั้งนี้ได้คัดเลือกตัวบ่งชี้ที่สำคัญและสอดคล้องสัมพันธ์กับกิจกรรมการจัดประสบการณ์สำหรับเด็กปฐมวัย ตัวบ่งชี้ดังกล่าวประกอบด้วย

1) ด้านร่างกาย พฤติกรรมและความสามารถที่ประเมิน

1.1) วิ่งและหยุดได้โดยเสียทรงตัวเล็กน้อย

1.2) กระโดดขาเดียวอยู่กับที่ได้

1.3) เดินต่อเท้าไปข้างหน้าตรงตามแนวได้

1.4) ยืนขาเดียวโดยไม่เสียทรงตัว

2) ด้านอารมณ์ – จิตใจ พฤติกรรมและความสามารถที่ประเมิน

2.1) ร่าเริงแจ่มใส อารมณ์ดี

2.2) มีความอดทนรอคอยและอดกลั้นได้ตามวัย

2.3) ควบคุมตนเองได้บ้างเมื่อทำงานร่วมกับผู้อื่นและบางสถานการณ์

2.4) รู้จักประหยัค

2.5) รักษาของใช้ส่วนตัว

3) ด้านสังคม พฤติกรรมและความสามารถที่ประเมิน

3.1) สนใจและมีความสุขในการชม / และออกกำลังกาย

- 3.2) รู้จักการรอคอย
- 3.3) เล่นและร่วมกิจกรรมกับผู้อื่น ได้เป็นบางครั้ง
- 3.4) ปฏิบัติตามข้อตกลงร่วมกัน
- 3.5) เริ่มรู้จักการเป็นผู้นำผู้ตามได้ในบางครั้ง

4) ด้านสติปัญญา พฤติกรรมและความสามารถที่ประเมินพยายามแก้ปัญหาด้วยตนเองจากที่ได้รับคำสั่งแรง

เกณฑ์การแปลความหมาย

การแปลความหมายของข้อมูลโดยการนำข้อมูลที่ได้เปรียบเทียบกับคะแนนเกณฑ์ การประเมินในตัวบ่งชี้ระดับพัฒนาการของเด็กปฐมวัย ความสอดคล้องกับธรรมชาติของกิจกรรม ดังนั้นตัวบ่งชี้บางตัวจึงมีเกณฑ์การประเมินแตกต่างกัน โดยใช้เกณฑ์การประเมินแต่ละตัวบ่งชี้ของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ดังนี้

1	หมายถึง	ระดับน้อย
2	หมายถึง	ระดับปานกลาง
3	หมายถึง	ระดับมาก

เกณฑ์ระดับคุณภาพของตัวบ่งชี้

น้อย	หมายถึง	จำนวนเด็กที่ได้รับระดับ 2 ขึ้นไป น้อยกว่าร้อยละ 60
ปานกลาง	หมายถึง	จำนวนเด็กที่ได้รับระดับ 2 ขึ้นไป ตั้งแต่ร้อยละ 60-79
มาก	หมายถึง	จำนวนเด็กที่ได้รับระดับ 2 ขึ้นไป ตั้งแต่ร้อยละ 80 ขึ้นไป

2.4.2 ตรวจสอบความถูกต้องจัดพิมพ์ฉบับสมบูรณ์เพื่อเตรียมนำไปใช้ในการประเมินพัฒนาการเด็กปฐมวัยต่อไป

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลภาคสนามโดยการเตรียมตัวก่อนลงภาคสนาม การจัดปฏิทินปฏิบัติงาน การเก็บข้อมูลภาคสนาม ดังรายละเอียดต่อไปนี้

1. ผู้วิจัยเตรียมตัวก่อนลงภาคสนาม โดยขอหนังสือจากมหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม เพื่อแจ้งให้พื้นที่ทราบและขอความร่วมมือเก็บรวบรวมข้อมูลภาคสนามเพื่อการวิจัย จากผู้อำนวยการ โรงเรียนบ้านสาวไทยสวรรค์ , ผู้ใหญ่บ้านสาทั้ง 3 หมู่บ้าน, ปราชญ์ชาวบ้าน และผู้มีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา

2. ผู้วิจัยจัดทำปฏิทินการปฏิบัติงาน โดยได้ดำเนินการวางแผนเพื่อกำหนด วัน เวลา วิธีการ เนื้อหา บุคคลกลุ่มเป้าหมายแล้วจัดทำเป็นปฏิทินเก็บรวบรวมข้อมูลภาคสนาม ดังตารางที่ 3 ดังนี้

ตารางที่ 3 ปฏิทินการปฏิบัติงานภาคสนาม

ที่	วัน เดือน ปี	เนื้อหา	วิธีการ	เป้าหมาย
1	สิงหาคม 2552	ขอหนังสือจาก มหาวิทยาลัย ในการขอความร่วมมือ ในการเก็บรวบรวมข้อมูล	มหาวิทยาลัยออก หนังสือขอความร่วมมือไปยัง หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง	โรงเรียนบ้านสา วิทยาสรรพ์ ที่ทำการผู้ใหญ่บ้าน
2	สิงหาคม 2552	จัดทำปฏิทินการปฏิบัติงาน	เขียนกำหนดการทำงาน	ปราชญ์ชาวบ้าน ให้กระบวนการทำงานเป็นไป อย่างมีระบบ
3	กันยายน 2552	เดินทางไปภาคสนาม เสนอหนังสือต่อหน่วยงาน หรือองค์กรในพื้นที่ ภาคสนาม	ส่งหนังสือ และประสานงาน ด้วยตนเอง	โรงเรียนบ้านสา วิทยาสรรพ์ ที่ทำการผู้ใหญ่บ้าน
4	กันยายน- ตุลาคม 2552	สำรวจบริบทชุมชน	เดินทาง ไปสำรวจ ชุมชนด้วยตนเอง โดยการสังเกต	ปราชญ์ชาวบ้าน - สภาพทั่วไป ของชุมชน - แผนที่ความรู้ - แหล่งการเรียนรู้ - ปราชญ์ชาวบ้าน
5	พฤศจิกายน 2552	สัมภาษณ์เก็บข้อมูล เกี่ยวกับ ของเล่นพื้นบ้าน ในชุมชนบ้านสา	สนทนากลุ่มย่อย ร่วมกับปราชญ์ ชาวบ้าน	- ชื่อและชนิด ของเล่น

ที่	วัน เดือน ปี	เนื้อหา	วิธีการ	เป้าหมาย
6	พฤศจิกายน 2552	1. วิเคราะห์ข้อมูลของเล่น พื้นบ้าน 2. จำแนก จัดหมวดหมู่ ของเล่นพื้นบ้าน	- สัมภาษณ์ - ศึกษาเอกสาร - สังเกตแบบมีส่วนร่วม	- ประเภทของเล่น - ฐานการเรียนรู้
7	พฤศจิกายน 2552	จัดประชุมปราชญ์ ครู นักเรียน เตรียมความพร้อมในการ จัดประสบการณ์	จัดประชุมกลุ่มย่อย	- สาระการเรียนรู้
8	ธันวาคม 2552 - มกราคม 2553	- วิเคราะห์หลักสูตร การศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2546 - ออกแบบการจัด ประสบการณ์ ดังนี้ - เรื่องเล่าเร้าพลัง - ร่วมคิด ร่วมทำ - ลงมือปฏิบัติ	จัดประสบการณ์ด้วย ของเล่นพื้นบ้าน จำนวน 8 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 3 วัน	พัฒนาการ 4 ด้าน ด้านร่างกาย - ด้านอารมณ์-จิตใจ - ด้านสังคม - ด้านสติปัญญา
9	กุมภาพันธ์ 2553	ประเมินผล	สังเกตพฤติกรรม ของเด็กปฐมวัย	พัฒนาการของเด็ก ปฐมวัยสูงขึ้น

3. การเก็บรวบรวมข้อมูลภาคสนาม ผู้วิจัยได้เดินทางไปเก็บรวบรวมข้อมูลภาคสนามด้วยตนเองโดยใช้แบบสัมภาษณ์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลพร้อมกับเขียนแผนที่ความรู้ ระบุสถานที่สำคัญ แหล่งการเรียนรู้ และภูมิปัญญาชาวบ้านในชุมชนที่สามารถนำมาประกอบการเรียนการสอน

4. การเก็บรวบรวมข้อมูลโดยการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก สังเกตแบบมีส่วนร่วม โดยผู้วิจัยได้เดินทางไปสัมภาษณ์ สังเกต ปราชญ์ชาวบ้าน ผู้มีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาเพื่อนำข้อมูลต่าง ๆ มาตรวจสอบข้อมูลสู่การวิเคราะห์ข้อมูลต่อไป

5. ออกแบบการจัดประสบการณ์ โดยผู้วิจัยได้ทำการวิเคราะห์หลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2546 ออกแบบการจัดประสบการณ์โดยปราชญ์ ตามขั้นตอน เรื่องเล่าเร้าพลัง

ร่วมคิด ร่วมทำ ลงมือปฏิบัติจริง จำนวน 8 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 3 วัน นำไปจัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้กับเด็กปฐมวัยชั้นอนุบาลปีที่ 1 จำนวน 18 คน

6. การประเมินพัฒนาการเด็กปฐมวัย โดยใช้เกณฑ์การประเมินพัฒนาการทั้ง 4 ด้าน คือ ด้านร่างกาย ด้านอารมณ์ – จิตใจ ด้านสังคม และด้านสติปัญญาหลังการเรียนรู้

7. การประชุมกลุ่มย่อย ผู้วิจัยได้ใช้แบบบันทึกการประชุม บันทึกแนวทางการสร้างกระบวนการรื้อฟื้นของเล่นพื้นบ้านเพื่อพัฒนาเด็กปฐมวัย โดยมีผู้เข้าร่วมการประชุม ดังนี้ คือ ครู ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทางการศึกษา ประชาชนชาวบ้าน และนักเรียน

ซึ่งผลการรวบรวมข้อมูลดังกล่าวผู้วิจัยได้นำไปวิเคราะห์เพื่อตอบคำถามวิจัยตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยในโอกาสต่อไป

การจัดกระทำข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูล

1. การจัดกระทำข้อมูล

ผู้วิจัยได้ดำเนินการจัดกระทำข้อมูลตามกระบวนการต่อไปนี้

1.1 นำข้อมูลมาจัดเป็นกลุ่มตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย

1.2 นำข้อมูลมาจัดแบ่งเป็นกลุ่มย่อยตามลักษณะของข้อมูลในแต่ละประเภท

1.3 การให้รหัสข้อมูล เป็นการอ่านทบทวนข้อมูลที่ได้จัดระเบียบไว้ดีแล้ว

อีกครั้งเพื่อสรรหาข้อความที่มีความหมายตรงประเด็นกับเรื่องที่ต้องการวิเคราะห์พร้อมตั้งชื่อกำกับข้อความไว้

1.4 การแสดงข้อมูล นำข้อมูลย่อยกลุ่มต่าง ๆ ที่มีความหมายสัมพันธ์กันเข้ามารวมกันตามประเด็นหัวข้อการวิเคราะห์ เพื่อบรรยายบอกเล่าเรื่องราวและยกคำพูดข้อความของบุคคลสำคัญประกอบการบรรยายโดยนำเสนอเป็นรายการเรียงปรากฏรายละเอียดอยู่ในบทที่ 4 และ 5

2. การวิเคราะห์ข้อมูล

2.1 ตรวจสอบความตรงของข้อมูล

ผู้วิจัยกำหนดการตรวจสอบความเที่ยงตรงข้อมูลที่เก็บรวบรวมได้ด้วยวิธีการตรวจสอบข้อมูลแบบสามเส้า (Triangulation) (สุภาพกิจ จันทวานิช, 2540 : 129) ดังต่อไปนี้

2.1.1 การตรวจสอบสามเส้าด้านข้อมูล (Data Triangulation) เป็นการตรวจสอบข้อมูลที่ได้มาว่ามีความน่าเชื่อถือมากน้อยเพียงใด ซึ่งสามารถตรวจสอบได้จากแหล่งที่มาของข้อมูล

ที่ต่างแหล่งกันว่า ถ้าข้อมูลที่มาจากแหล่งต่างกันแล้วยังมีความเหมือนกัน หรือคงเส้นคงวาหรือไม่ ทั้งนี้แหล่งที่กล่าวมา ได้แก่ แหล่งเวลา แหล่งบุคคล และแหล่งสถานที่

2.2.2 การตรวจสอบสามเส้าด้านวิธีรวบรวมข้อมูล (Methodological Triangulation) เป็นการใช่วิธีเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยวิธีการต่าง ๆ กัน เพื่อรวบรวมข้อมูลเรื่องเดียวกัน ได้แก่ การสังเกต การสัมภาษณ์ และเอกสารบันทึก

2.2 วิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับของเล่นพื้นบ้าน

2.2.1 แบบสัมภาษณ์เกี่ยวกับของเล่นพื้นบ้าน นำข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์มาวิเคราะห์โดยการพรรณนา และสร้างข้อสรุปอุปนัย

2.2.2 แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้างเกี่ยวกับบริบทของชุมชน นำข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์มาวิเคราะห์โดยการพรรณนา และสร้างข้อสรุปอุปนัย

2.2.3 แบบสังเกตแบบมีส่วนร่วมเกี่ยวกับการทำของเล่นพื้นบ้าน นำข้อมูลที่ได้จากการสังเกตมาวิเคราะห์โดยการสร้างข้อสรุปอุปนัยและการเปรียบเทียบข้อมูล

2.3 วิเคราะห์เอกสารเกี่ยวกับของเล่นพื้นบ้าน นำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์โดยการพรรณนา และสร้างข้อสรุปอุปนัย

2.4 แบบประเมินพัฒนาการเด็กปฐมวัย นำข้อมูลที่ได้จากการประเมินมาวิเคราะห์โดยคำนวณค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

หลังจากการตรวจสอบข้อมูลแล้ว ผู้วิจัยนำข้อมูลที่เป็นเชิงคุณภาพทำการวิเคราะห์ข้อมูลแบบสร้างข้อสรุปโดยใช้การวิเคราะห์แบบการสร้างข้อสรุปอุปนัย (Analytic Induction) และวิเคราะห์โดยการเปรียบเทียบข้อมูล (Constant Comparison) ข้อมูลเชิงปริมาณวิเคราะห์โดยคำนวณค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

จากรายละเอียดข้างต้นสามารถสรุปการวางแผนเก็บรวบรวมข้อมูลได้ดังตารางที่ 4

ตารางที่ 4 สรุปการวางแผนการเก็บรวบรวมข้อมูล

ประเด็นหลักที่ศึกษา	แหล่งข้อมูล			วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล	การวิเคราะห์ข้อมูล
	บุคคล	เวลา	สถานที่		
<p>1. ภูมิปัญญาท้องถิ่นเกี่ยวกับของเล่นพื้นบ้านในชุมชนผู้อาศัยบ้านสา</p> <p>1.1 การสำรวจชุมชนผู้อาศัยบ้านสา</p> <p>1.2 ของเล่นพื้นบ้านในชุมชนผู้อาศัยบ้านสา</p> <p>1.3 แผนที่ความรู้ของเล่นพื้นบ้านชุมชนผู้อาศัยบ้านสา</p>	<p>1. ผู้มีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา</p> <p>2. ปราชญ์ชาวบ้าน</p> <p>3. นักเรียน</p>	<p>ตามความเหมาะสม</p> <p>สม</p>	<p>ชุมชนผู้อาศัยบ้านสา</p>	<p>1. การสัมภาษณ์</p> <p>2. การศึกษาเอกสาร</p> <p>3. การสนทนากลุ่มย่อย</p>	<p>1. การพรรณนา</p> <p>2. การสร้างข้อสรุปอุปนัย</p>
<p>2. ออกแบบการจัดประสบการณ์สำหรับเด็กปฐมวัยด้วยของเล่นพื้นบ้าน</p> <p>2.1 วิเคราะห์สาระสำคัญในหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย ปีพุทธศักราช 2546</p> <p>2.2 วิเคราะห์คุณลักษณะของเล่นพื้นบ้านในชุมชนผู้อาศัยบ้านสา</p> <p>2.3 คัดเลือกของเล่นพื้นบ้านในชุมชนผู้อาศัยบ้านสาที่เหมาะสมสำหรับเด็กปฐมวัย</p> <p>2.4 การเตรียมความพร้อมในการจัดประสบการณ์ด้วยของเล่นพื้นบ้าน</p> <p>2.5 การจัดประสบการณ์ด้วยของเล่นพื้นบ้าน</p>	<p>1. ปราชญ์ชาวบ้าน</p> <p>2. ครู</p> <p>3. นักเรียน</p>	<p>ตามความเหมาะสม</p> <p>สม</p>	<p>1. ชุมชนผู้อาศัยบ้านสา</p> <p>2. โรงเรียนบ้านสา</p> <p>3. วิทยาลัยเกษตร</p>	<p>1. ศึกษาเอกสาร</p> <p>2. สังเกตแบบมีส่วนร่วม</p>	<p>1. การสร้างข้อสรุปอุปนัย</p> <p>2. การวิเคราะห์เปรียบเทียบข้อมูล</p>
<p>3. พัฒนาการเด็กปฐมวัยหลังการจัดประสบการณ์ด้วยของเล่นพื้นบ้าน</p> <p>3.1 ด้านร่างกาย</p> <p>3.2 ด้านอารมณ์-จิตใจ</p> <p>3.3 ด้านสังคม</p> <p>3.4 ด้านสติปัญญา</p>	<p>1. ปราชญ์ชาวบ้าน</p> <p>2. ครู</p> <p>3. นักเรียน</p>	<p>ตามความเหมาะสม</p> <p>สม</p>	<p>1. ชุมชนผู้อาศัยบ้านสา</p> <p>2. โรงเรียนบ้านสา</p> <p>3. วิทยาลัยเกษตร</p>	<p>แบบประเมินพัฒนาการ</p>	<p>1. คำร้อยละ</p> <p>2. ค่าเฉลี่ย</p> <p>3. ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน</p>

สถิติในการวิเคราะห์ข้อมูล

1. สถิติพื้นฐาน

1.1 ร้อยละ (Percentage) (ภาควิชาวิจัยและพัฒนาการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม. 2546 : 24)

$$\text{สูตร } P = \frac{f}{N} \times 100$$

เมื่อ P แทน ร้อยละ

f แทน ความถี่ที่ต้องการแปลงให้เป็นร้อยละ

N แทน จำนวนความถี่ทั้งหมด

1.2 คะแนนเฉลี่ย (Mean) โดยใช้สูตร (ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ. 2538 : 79)

$$\text{สูตร } \bar{X} = \frac{\sum X}{N}$$

เมื่อ $\bar{X}$ แทน ค่าคะแนนเฉลี่ย

$\sum X$ แทน ผลรวมของคะแนนทั้งหมด

N แทน จำนวนนักเรียน

1.3 ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน โดยใช้สูตร (ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ. 2538 : 79)

$$\text{สูตร } s = \sqrt{\frac{N\sum X^2 - (\sum X)^2}{N(N-1)}}$$

เมื่อ S แทน ความแปรปรวนของคะแนน

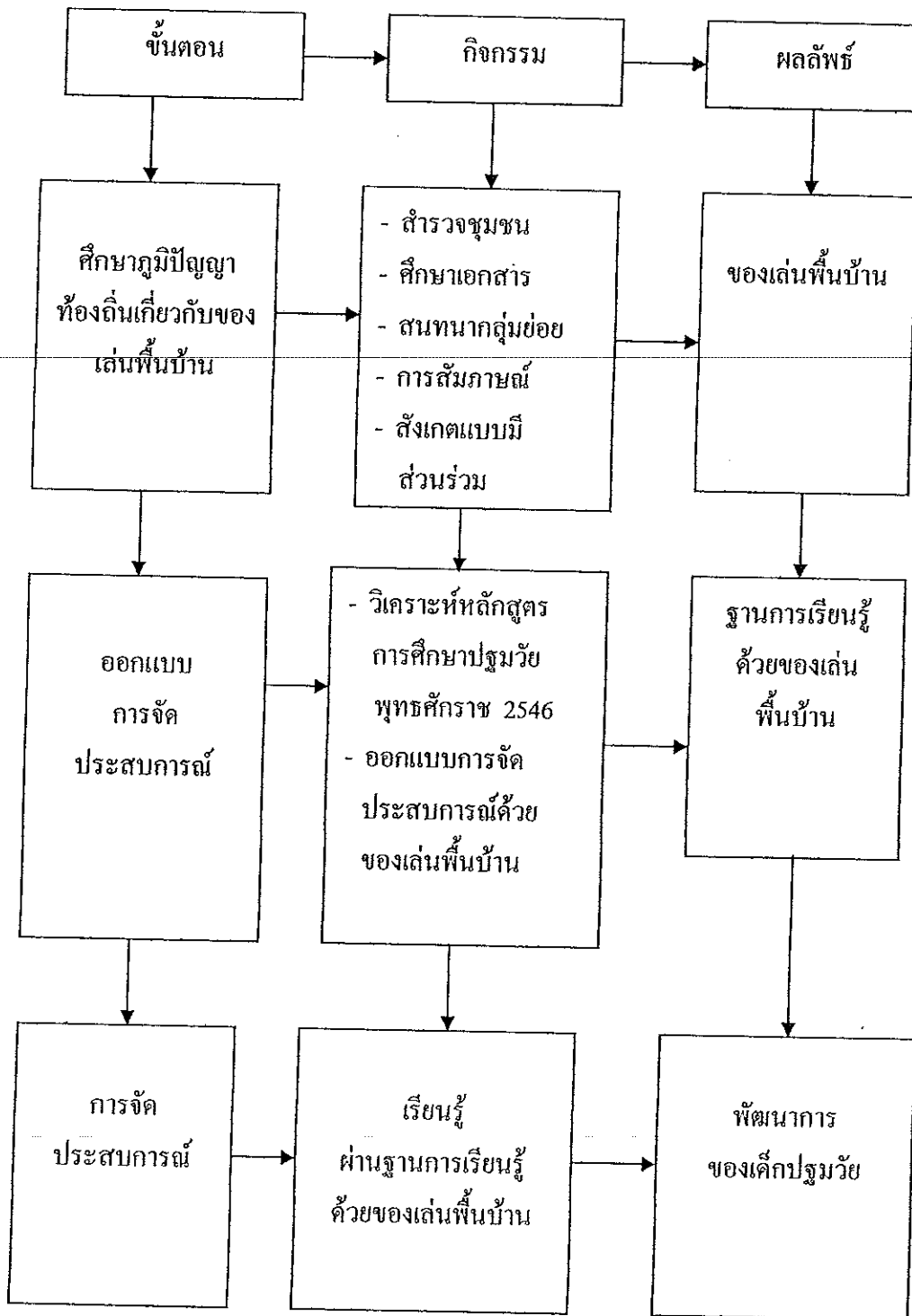
N แทน จำนวนนักเรียนในกลุ่มตัวอย่าง

$\sum X$ แทน ผลรวมของคะแนนทั้งหมด

$(\sum X)^2$ แทน ผลรวมของคะแนนแต่ละตัวยกกำลังสอง

ขั้นตอนการวิจัย

ขั้นตอนการวิจัย (Research Flowchart) ของเล่นพื้นบ้านกับพัฒนาการเด็กปฐมวัยใน
ครั้งนี้สามารถแสดงออกเป็นแผนภาพได้ดังนี้

แผนภาพที่ 2 ขั้นตอนการวิจัย (Research Flowchart) ระยะที่ 1, 2, 3